СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 235. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 8 жовтня 1932. VOL. XL. No. 235. Jersey City, N. J., Saturday, October 8, 1932. THREE CENTS.

ТАМАНІ ГОЛ ПОСТАВИЛА СВОГО КАНДИДАТА НА МЕЙОРА НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК. — Джан Корі, лідер демократичної організації міста, знаної під назвою „Тамані Гол", доконав зручного політичного маневру. Він переконав по всякій правдоподібности бувшого мейора Вокера, щоби зрезиґнував зі своєї кандидатури на мейора. Це Вокер зробив і надіслав з корабля телеграму, що не кандидує, бо хорий, і не хоче розбивати демократичної єдности. А що Корі обстоював формально кандидатуру Вокера, то через ту резиґнацію звільнився від обовязку попирати кандидатуру того, проти котрого кандидатури заявилися такі демократичні лідери як Ал Смит і котрого не попер би і ґовернор Рузвелт.

Маючи вільну руку, Корі заскочив зібраних у Медисон Сквер Ґарден демократичних делеґатів тим, що виставлено кандидатом на мейора Джана П. О'Браєна, його приятеля. Ця кандидатура перейшла, а про теперішнього мейора Мек Кі навіть ніхто не згадував. О'Браєн зробив відразу теж свого роду трик. Заявився за якнайсильніше попертя Рузвелта на президента й Лімена на ґовернора, а, як відомо, його приятель Корі був проти одного й другого. Зокрема ще згадав за бувшого мейора Вокера, якого назвав своїм приятелем. Найбільшу овацію вчинили делеґати тоді, коли згадано імя Вокера.

На вибори зявилися коло 20,000 делеґатів. Настрій був понурий.

МЕК КІ ОСТАВСЯ НА ЛЕДІ.

НЮ ЙОРК. — Урядуючий мейор Мек Кі зєднав собі загальну симпатію своєю короткою розумною й ощадною господаркою, але ледви чи він стане навіть незалежним кандидатом на мейора. Можливо хіба, що зблизиться до републиканців і вони попруть його кандидатуру.

РУЗВЕЛТ ЗАДОВОЛЕНИЙ, ЩО ГУВЕР ЗМІНИВСЯ.

ОЛБАНІ. — Ґовернор Рузвелт говорив радіом про неприхильне становище републиканської адміністрації до фармерів. Він казав, що є радий, що тепер президент Гувер заявив, що фармер, робітник і бизнесмен їдуть на однім возі. Біда тільки, говорив Рузвелт, що такі думки підноситься тільки один місяць перед виборами, а по виборах за них забувається.

ОГРАБИЛИ БАНКИРА.

НЮ ЙОРК. — Два обдерті вломники вдерлися до помешкання банкира Сави Кігеї, на розі 88 улиці й пятої евені, й у присутности банкира і його родини витягнули зі сховків дорогоцінности вартости $35,000 та спокійно відійшли.

РУЗВЕЛТ ГОРОЮ.

НЮ ЙОРК. — По обчисленням „Ди Літерарі Лайджест" має Рузвелт за собою 50.75% голосів, а Гувер 40.82%. Обчислення цього журналу досі відповідали правді. Хто мав більшість при тім пробнім голосуванню, цей виходив побідником при дійсних виборах.

ГУВЕР ЩЕ РАЗ ПОЇДЕ НА ВЕСТИ.

ВАШИНҐТОН. — В найближчих днях вибереться президент Гувер ще раз на Вести, щоби виголосити кілька промов і зєднати собі прихильність фармерів.

МЕКСИКО БЕРЕТЬСЯ ДО АРХИЕПИСКОПА ДІЯЦА.

МЕКСИКО СІТИ. — Виселивши поза границі краю апостольського делеґата, береться уряд розсліджувати діяльність архиепископа Діяца. Хочуть переконатися, чи він виконує релігійні функції, а коли так, чи має на це дозвіл, згідно з новими релігійними приписами. Нові закони признають місту Мексику й околиці 26 церков і дозволяють функціонувати тільки 26 священикам.

ВІРИТЬ, ЩО ВЕРНЕТЬСЯ.

ЛАРЕДО (Тексас). — Архиепископ Леопольдо Руїз Фльорес, депортований з Мексика, почувається добре. Каже, що депортація відбулася в порядку й урядовці поводилися з ним прилично. А до вигнань він уже привик, бо це не перший раз його депортують з Мексика. Він певний, що незабаром туди вернеться. Каже, що папа і він бажають тільки добитися релігійної свободи в Мексику.

КАТОЛИКИ ПРОТИ КОНТРОЛІ НАРОДИН.

НЮ ЙОРК. — Екзекутива католицької орґанізації „Нешенел Кетолик Елюмні Федерейшен" заложила перед президентом Гувером протест проти промови ґовернора Порто Ріка, Джеймса Беверлі, котрий обороняв контролю народин. Беверлі казав, що контроля народин являється одинокою розвязкою справи перенаселення Порто Ріка та поправи його економічних відносин.

ЛИНДБЕРҐ ҐРАТУЛЮЄ ҐУВЕРОВИ.

Між ґратуляціями, які надіслано Гуверови, є теж ґратуляція від Линдберґа, котрий подає, що край потребує тепер на чоло держави такої відважної людини, якою є Гувер.

РОБЛЯТЬ СЕНЗАЦІЮ.

Польська преса повідомляє, що в останніх днях велися тайні переговори між полковником Коновальцем і Гітлєром на тему спільних політичних справ. Ці переговори змагали до устійнення програми праці для Коновальця на випадок, якби Гітлер дійшов до влади в Німеччині. Тоді орґанізація Українських Націоналістів була би цілковито зреорґанізована й відповідно вивінувана.

Цікаво тільки, якщо ці переговори відбувалися тайно, звідки польська преса про те все так докладно знає.

ГОСПОДАРСЬКЕ ПОЛОЖЕННЯ НА УКРАЇНІ.

Черновецький німецький щоденник „Дер Таґ" містить під наведеним вгорі наголовком довшу статтю з Харкова, в якій між іншим пише:

„Заподання Молотова тай і сам досвід говорять радше про те, що не лише пороблено помилки в колективах, яких навіть партійна ініціятива не могла викорінити, але що ціла колективна ідея в найвище стоячій під культурним оглядом країні Союза така непопулярна, що розчаровані селяни в найбільшій біді вхопилися за пасивний спротив як засіб боротьби".

ЗВІЛЬНЯЮТЬ ЗАКОРДОННИХ СПЕЦІВ.

Через Риґу переїхала численна ґрупа німецьких і чеських інжинірів, які працювали досі в Совітах. Вони по кількох роках праці дістали виповідження, бо совітський уряд масово звільняє тепер закордонних спеців (спеціялістів) внаслідок великих фінансових труднощів.

Переїжджаючі специ розказують про дуже тяжкі останні дні свого побуту в Совітах. Влада їх шиканувала, вони мусіли чекати кілька днів в Москві на виплату закордонної валюти, потрібної на подорож. Тимчасом усю належитість виплачено їм в обезвартісненій совітській валюті, хоч у контрактах була постанова, що половина платні має бути виплачувана в чужій валюті.

Ваґон, яким інжинири їхали, відчепили з невідомих причин від особового поїзду і він довго стояв на бічному торі одної малої стації. Інжинири заповідають, що незадовго приїде до Риґи кількасот дальших звільнених від праці закордонних спеців.

ЗНОВУ ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА.

На полях між Монастирками та Озерянами, пов. Бучач, вправляв військовий літак. Нараз літак почав у повітрю горіти і впав на землю. Пільот, капраль Ґротек згорів разом з літаком, а обсерватор, підпоручник Скіба, вискочив з апарату при помочи леґкопаду. Однак леґкопад не розвинувся як слід, отже підпоручник Скіба впав на землю і тяжко потовкся.

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО „СУРМИ".

В неділю, дня 9 жовтня с. р., в годині 9 рано на програмі „Сурми" передається через радіостацію W. O. V. селянську орхестру Иосифа Пізя: скрипка, цимбали, решето. На такі орхестри є найбільший попит.

ЗАМІСЦЬ „КОВБАСИ І ЧАРКИ" — НА „РІДНУ ШКОЛУ".

Далеко від України, у французьких Альпах, ніби на новітній турецькій каторзі, бють важке каміння сини широких українських степів. Це старшини і рядовики Української Армії, котрі після національної катастрофи знайшлися на еміґрації. Серед дикої природи, на безлюдді, в тяжкій каторжній праці минають дні, місяці і роки наших вояків, що здебільшого юнаками покинули Рідну Землю. Здавалось би, що живучи в таких важких умовинах і найкультурніші люди здичавіють, опустяться. І певно, може так де й буває. Але в цій гірській, забутій Богом і людьми, околиці, що зветься Шато де ля Форе (коло Саон), Українці добре тримаються і могли би бути прикладом для інших українських еміґраційних осередків. Вони мають свою громаду, бібліотеку, й оркестру, передплачують українські і французькі часописи і перші відкликаються на всі важніші події українського життя. У серпні, ця Українська Громада, яка складається з Наддніпрянців (крім одної Українки з Галичини), скромно відсвяткувала третю річницю свого існування.

Розуміючи вагу освіти в рідній мові, члени Громади, замісць традиційної в таких випадках ковбаси і чарки, зложили на „Рідну Школу" 100 франків.

ДИВОГЛЯД ПРИРОДИ.

У шпиталю в Банялуці (Буковина) селянка Д. Нароч привела на світ дитину без лоба, мозку тай із надзвичайно довгими руками. Порід уже по трох годинах віддав Богови душу. Лікарі забальсамували труп, щоби могти прослідити цей дивогляд природи.

ДИВНА ПРИЧИНА САМОВБИВСТВА.

Із Сороки (Буковина) пишуть, що молодий поручник 39 полку піхоти, Иоан Ионеску, зґинув самовбийством. Підчас забави в гостині товариства подав він одній дамі склянку пива й заявив їй рівночасно, що застрілиться, коли вона відмовить йому випити пиво. Думаючи, що це байдужливий собі жарт, дама не приняла склянки. Тоді молодий офіцир виняв револьвер та застрілився перед очима всіх присутніх гостей.

ЖІНОЧИЙ САМОСУД.

Жіночий самосуд стався в селі Микитинцях, пов. Станиславів. Підчас роботи в полі Василь Бажант знасилував 18-літню дівчину Анну Цобук. Дівчина повідомила вечером про свою пригоду маму, яка взяла собі до помочі свою шваґрову й обі пішли до хати Бажанта, що якраз вечеряв. Розярені жінки кинулися на нього з патиками і так його побили, що він помер, коли його везли до шпиталю. Обі жінки поліція арештувала.

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ В РУМУНСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ.

В дискусії над відповідю на престольну промову промовляли іменем Українців сенатори д-р Залозецький та д-р Маєр-Михальський і посол Ю. Янчик. Вони різко критикували відношення румунської влади до Українців. Посол Ю. Янчик зголосив інтерпеляцію в справі українського шкільництва.

ОСВІТА РАДЯНСЬКОГО ІНЖИНІРА.

Школа починається в Радянському Союзі з 8. роком життя. Є це початкова школа, що складається з нижчого ступня (від 8. до 12. року життя). Кождий громадянин Радянського Союза мусить перейти принайменше нижчий ступінь початкової школи. Зате будучий радянський інжинір вступає по скінченні вищого ступня початкової школи (з 16. роком життя) як термінатор до фабрики. Цей фабричний термін третає 3 роки, причім одного дня учень працює у фабриці (термінує), другого дня ходить до фабричної школи. Учать у ній побіч загальних природничих наук (фізики, хемії і т. д.) одної чужої мови: німецької або анґлійської. Скінчивши по 3 роках термін, будучий інжинір добровільно відвідує „робітничі факультети", але поприте працює у фабриці далі. „Робітничі факультети", це підготовна школа до 3-літніх студій у політехніці. В цій приготовній школі дають крім загального також фахову освіту. Підчас студій у політехніці будучий інжинір обовязаний працювати на фабриці тільки підчас ферій.

Вступ до цих шкіл дозволений усім молодим людям, крім дітей „буржуазії". За найновішим указом Сталіна інжинири мають бути зрівнані з робітниками, і то в ділянці свого прохарчування та виховування дітей.

СМЕРТНІ ПРИСУДИ ЗА КРАДІЖ.

Большевицька влада оголосила 20 смертних присудів. На Радянській Білорусі засудили на розстріл бувшого земського обивателя Станислава Домбровського і Иосифа Драбішевського за підпал стодоли в колективі і контрреволюційну аґітацію. На стації Рінськ московсько-козацької залізниці засудили дві особи на кару смерти, а 5 інших на довголітню тюрму за крадіжі. На стації Свердловськ у процесі 10 обвинувачених за крадіж на залізниці засудили двох на смерть, а інших на 8 років тюрми. Взагалі процеси за крадіж на залізницях множаться. В самому Харкові назбиралося 350 нерозглянених справ. Радянська преса зазначує, що крадуть переважно старі передвоєнні залізничники, звязані з кулацтвом.

В останніх двох днях запали в Радянщині 10 смертних присудів за крадіжі збіжа й грабунки на залізницях. У Ленінграді викрили величезні зловживання в залізничих складах топлива, що тревали два роки. Під суд дали 61 осіб, яким грозить кара смерти. В Москві у величезному торговельному підприємстві Мостроп віддали під суд 26 осіб за крадежі й харчеву спекуляцію на суму пів міліона рублів.

ШВАЙЦАРІЯ ПРОТИ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ ТА НЕВІЛЬНИЦТВА НА РАДЯНЩИНІ

ЖЕНЕВА. — Українське Бюро в Женеві подає: Президент Швайцарської Конґреґації одержав петицію, підписану 37 кантональними радниками і Ліґою Християнства, в якій говориться таке:

На Радянщині панує невільництво й релігійні та політичні переслідування. Тисячі й тисячі чоловіків, жінок і дітей висилається до концентраційних таборів за віру і переконання. Умовини життя в таборах прямо нелюдські. Інтерновані вмирають з голоду і злиднів.

Союз Націй створено, щоби боронити справедливість. І ціла країна, яка є членом цеї інституції, має право піднести свій голос через посередництво свого уряду. Мовчанка урядів та Союза Націй заохочує до всяких надужить. Чим довше це тревае, тим більше зростає неспокій народів і тим тяжчим робиться становище в цілім світі.

В таких обставинах мовчанка Швайцарії чи її уряду не відповідає ані нашим інституціям, ані нашій гідности, ані волі швайцарського народу.

Петиція „За мучеників", розповсюднена по нашій країні, числить вже біля 170,000 підписів. Це число стало зростає по мірі повороту підписаних листів петиції до ріжних зарядів.

Текст цеї петиції такий: З огляду 1) на переслідування вірних усіх релігій на Радянщині, 2) на боротьбу, яку провадить большевизм проти християнства, основи морального поступу світа, 3) на зріст небезпеки наслідком цього для нашої цивілізації — підписані просять Федеральну Раду рішучо домагатись інтервенції Союза Націй, щоби воля сумління поважалась на Радянщині, як у всіх цивілізованих націй.

Від імени підписаних під цею петицією ми просимо Федеральну Раду піднести цього року на зборах Союза Націй протест швайцарського народу проти невільництва та варварства, які панують на Радянщині.

ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО „ПРОСВІТИ" В БУЧАЧІ.

БУЧАЧ (Західня Україна). — Дня 18 вересня святкував Бучач 25-літній ювилей філії „Просвіти". В святочнім поході було понад 5,000 учасників. Прибуло багато селян з цілого повіту. До походу зголосилися понад 500 кіннотчиків, але влада дозволила тільки на 40, що їхали на чолі походу. На академії співав хор, у якім виступили поверх 100 співаків. Свято було великою маніфестацією національної сили.

ВІДКРИВАЮТЬ НАГРОБНИК ІВАНА ФРАНКА.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Вкінці діждеться наш ґеній, Іван Франко, нагробника. Відкриття нагробника призначено на день 23 жовтня. Дня 22 жовтня відбудеться Святочна Академія, присвячена памяти І. Франка. Проти нагробника і свята вели кампанію клерикальні круґи фірми д-ра Назарука й еп. Хомишина. Але назагал духовенство стануло в обороні памяти ґенія.

ІНТРИҐУЮТЬ ЖИДІВ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ.

ЛЬВІВ. — „Курєр Львовскі" й інші польські ґазети розпочали нову кампанію проти Української Військової Орґанізації й Українських Націоналістів. Хочуть переконати Жидів, що обидві ті орґанізації є крайно ворожо настроені до Жидів, та що УВО почало вже звертати свою акцію і проти Жидів.

АНҐЛІЯ ВІДСТУПАЄ ВІД ПЛЯНУ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ПАРИЖ. — З огляду на те, що і Франція і Німеччина не погоджувались на анґлійський плян конференції великих держав для вирішення німецького домагання дозволити Німеччині на узброєння, Анґлія вже відкликала свій плян.

Мав він на цілі заставити Німеччину брати знов участь у роззбройній конференції в Женеві.

КЛОПОТИ РОСІЇ З МОНЕТОЮ.

МОСКВА. — Російський уряд відкликав з Лондону Сокольнікова, що був там амбасадором від 1929 р. Кажуть, що його відкликано не на те, щоби покарати, але на те, щоби зрівноважити курс рубля, який останніми місяцями сильно захитався.

ЗНОВ НАНЯЛИ АМЕРИКАНЦЯ.

МОСКВА. — Совітський уряд наняв Зара Виткина, цивільного інжиніра із Сан Франсіска, до керування „союзстроєм". Він має зверхній нагляд над усім будівництвом у Росії.

ПАРТІЯ ПРАЦІ ЗА ВІДПИСАННЯ ВОЄННИХ ДОВҐІВ.

ЛЕСТЕР (Анґлія). — Річна конвенція партії праці приняла в програму точку про потребу негайного скасування всіх воєнних і репараційних довгів.

Резолюція виразно каже, що Анґлія не повинна ані платити ані побирати відтепер навіть одного пені титулом воєнних довгів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕДВИБОРЧА АҐІТАЦІЯ „ТРЕТІХ" ПАРТІЙ.

Як кождого року президіяльних виборів, так і цього, серед американських виборців знайдеться багато невдоволених з уряду. Відомо, звичайно невдоволені з нього люди противної партії, і ці виявляють своє невдоволення в цей спосіб, що будуть голосувати на противну політичну партію.

Крім цих є ще інші невдоволені, які не можуть виявити свого невдоволення голосуванням на іншу партію. Це люди, які добачують корінь лиха не в одній або другій партії, але в цілій політичній, чи господарській системі краю. Ці люди критикують не правлячу партію й не добиваються поставлення на місце републиканців демократів, чи на місце демократів републиканів, але критикують саму основу політичного життя, саму систему двох партій. Вони стоять за те, щоби партії боролися не за вирішення дрібних питань біжучої політики, а за основні питання суспільного розвою.

Люди, які так відчувають, привитають всяку основну критику американської політичної й господарської системи. З тою то думкою американські „ліберали" витають появу „третіх" партій. Коли великі партії переслідують ці партії, обмежують їх свободу слова, зборів або організації, то „ліберали" їх боронять, бо ждуть від них цеї основної критики Америки. З цею вірою й надією американські „ліберали" боронять у цьогорічній кампанії партії соціялістичну й комуністичну. Від них вони ждуть не побіди підчас виборів, але основної критики партій і політики краю.

Та органи американських „лібералів" зраджують останніми часами терпке розчарування в своїх ожиданнях. Замісць критикувати господарську й політичну систему в основах, „треті" партії кинулись одна на другу й стали жертися одна з другою, гейби справді одна партія відбирала другій справжню побіду, себто не дала вибрати президента. На кождому комуністичному вічу промовці звертаються передовсім проти соціялістів та представляють їх головними зрадниками й ворогами робітництва, а лідерів соціялізму — капіталістичними запроданцями. Соціялісти собі відповідають подібними арґументами, представляючи комуністів брехунами, розбивачами, громилами, шкідниками робітничого руху. Обі партії стараються збити капітал з ворожнечі до попів, але самі жеруться з теольоґічною ненавистю.

Американські „ліберали" вкриваються румянцем стиду за своїх пупілів і зрозуміти не можуть; як могла критика перетворитися на лайку, збори на скандальне видовище, а орґанізація на громлення.

О. Сновида.

ЧОМУ Є ГОЛОД В СССР?

Большевицька пропаганда всіми силами намагається затушувати правдиві причини голоду на Україні і в Росії. Як за „добрих" царських часів, говориться про „посуху", про „неврожай" і т. п. Цареви небесному (в якого „товариші" не вірять) стараються вони накинути відповідальність за свою дурну господарку!

Для критичного читача, очевидно, такі „пояснення" не вистарчають. Але є й інші: мовляв, хороба „переломового періоду", запровадження колективізації. Все видумується, всякі причини — **опріч одної правдивої, про яку й хочу тут згадати.** Возьмім трошки цифр таки з большевицьких джерел. Отже виходить, що в 1925/26 р. забрала совітська держава своїй підданій людности — 434 міліонів пудів збіжа (по цілім Союзі). В 1926/27 р. — 596 міліонів пудів. В 1927/28 — 576 міліонів пудів. Потім наступила „колективізація", і зараз по ній — в р. 1929 забрали Совіти вже 660 міліонів пудів селянам, в 1930 — 1,350 міл. пуд., 1931 р. 1,475 міл. пуд. Але в 1932 р. наступили протести населення і нагле зменшення забраного збіжа до 1,254 міл. пуд.

Це один бік медалі. А другий, **продукція збіжа?** Продукція була: в 1927 р. — 4,415 міліонів пудів, в 1928 р. — 4,339 міл. пуд., в 1929 р. — 4,305 міл. пуд. Отже бачимо, що **в той час, як продукувалося чимраз менше збіжа, чимраз більше забирала собі совітська держава** в свої шпихлірі („хлібозаготовка"). Диспропорція ця так кидалася в очі, що Совнарком мусів удатися до шахрайства: до фальшування статистики совітської, і без того дуже тенденційної. Внаслідок того фальшування „статистика" 1930 р. нагло виказала величезне збільшення збору збіжа населенням — бо аж 5,242 міліонів пудів **20% більше** ніж у попереднім (1929) році. Але від людности („хлібозаготовки") забрала держава в тім році — як вже зазначено — 1,350 міл. пуд., себто в порівнанню з попереднім роком (660 міліонів пудів) — **105% більше.** На 1931 рік, прелімінований урожай виносив — 5,552 міл. пуд., а зібрати собі держава постановила — 1,475 міл.пуд. Але тут терпець населення урвався і, як повідомила совітська „статистика", внаслідок „посухи", скількість зібраного збіжа буде „кількасот міліонів пудів менша"...

Отже підводячи підсумки, стверджуємо, що в останні три роки (після совіт. „статистики") **продукція збіжа в СССР зросла на 20%, а держава забрала собі 120% більше Ось у цім і лежить секрет голоду на Україні і в Росії і секрет заломання цілої аґрарної політики Совітів!**

Совіти і Сталін видумали „колективізацію" спеціяльно на те, щоби могти більше витискати із зубожілого населення для потреб армії, міста, Комінтерну, світової комуністичної пропаґанди і т. п. При масовім зборі збіжа на великих просторах, мовляв, лекше буде масово й конфіскувати, ніж лазити по коморах приватника. І спершу ніби сподіванки большевиків виправдалися. Але нагло одурена людність зачала саботаж! Не „кулаки", а **ціла сільська людність,** з якої вже сему шкіру дерли. Зачалися підпали, відмови збирати збіже, „крадіжки" продуктів власної праці і т. п. **Апетит грабіжницького уряду совітського показався неспівмірним з продукційною здібністю села.** Так наступив голод і крах „колективізації".

Але цей крах рівночасно значить і крах цілої розхваленої системи пятилітки. Спершу большевики жили з нагромаджених попередніми поколіннями богатств. Спершу — з дворянських і царських **маєтків,** потім — з фабрик „буржуїв" та з їх капіталу, дальше — кинулися на село. І там — спершу зїли кулака, потім — середняка, а тепер **взялися взагалі за ціле село.**

Грабіжницька психольоґія большевицького уряду (з гаслом — „ґраб наґрабленноє") лишилася незмінною. Не в стані так зорганізувати народню господарку, щоби йшло правильне нагромадження капіталу і зріст добробуту, **большевизм жив як галапас** на тілі народів СССР. І от, грабуючи одну верству за другою — він зайшов тепер у сліпу вулицю, коли вже нема кого далі грабувати.

Перед большевиками тепер два шляхи: або самоліквідуватись і признати, що причиною страшної економічної руїни в бувшій Росії — є ніщо інше, як большевицька система, або — ціною фізичного знищення міліонів — утриматися при владі...

Не віримо, щоби наступники крівавого Леніна могли піти першою дорогою. Скорше вступлять на другу — але тоді їх доля припечатана. Кажуть, що революції не робляться з порожнім жолудком. Можливо, але **революція, яка підносить голову в СССР проти большевизму, це не революція за краще життя. Це революція людей, яким грозить моментальна смерть. А люди з такою психікою — революцію зробити потрафлять...**

Невеселі часи наступають для Сталінської шайки в Москві!

РЕФОРМИ.

Реформуючи устрій Польщі, не міг польський уряд поминути такої ділянки як судівництво. Недавно ввійшов у життя новий закон на цілу державу, а тепер уже ввійшов і закон про судівництво. Не можна сказати, щоб ця реформа вийшла на користь справедливости, коли закон дозволяє переносити суддів, посилати їх на нижчі службові ступні, або звільнювати, словом: цей закон майже касує судейську незалежність, без якої не можна собі подумати справедливости. На підставі нового закона про судівництво багато справ так званих „проступків" перейде до вирішення поліційним орґанам. До повітових судів будуть належати навіть такі справи, за які передбачається кара до двох років. Проступки, загрожені карою до 5 років, будуть вирішувати окружні суди, але не при помочі цілого трибуналу, тільки одним суддею. Таксамо один суддя того суду буде розглядати відклики від присудів повітового суду. Апеляційні суди будуть також поменшені, бо всі відклики буде полагоджувати тільки один суддя. Можна догадатися з того, що введення такого закона спричинить потребу звільнення зі служби багатьох суддів, між якими певно головний відсоток будуть займати останки українських суддів, котрі ще остались по Австрії.

В державі йдуть далекосяглі пляни на зміну поділу на провінції. Народові демократи (вшехполяки), яких польський патріотизм зводиться головно до висилювання в тому напрямі, якби то зовсім зїсти всі непольські народи, невдоволений з проєкту, який у тій справі обдумала окрема комісія. Цей табор каже, що „лихо або недбало викінчений проєкт може принести необчислені господарські, а то й політичні шкоди. Такий неоглядний поділ можуть використати на нашу шкоду ті національні меншости, що явно змагають до розбору Польщі". Котрі то саме мали би бути ті „меншости", польська опозиція соромливо скриває. На думку тих „більших" патріотів, „перебудова держави мусить узгляднювати ґеоґрафічне положення, господарський характер, важніші залізничі лінії, возові дороги, великі ріки, а також розміщення національних меншостей."

Якже мав би виглядати такий поділ? — Що Малопольська мала би остатись, про це може кожний читач догадуватися. Тільки вона мусіла би бути поширена ще на Замость і Луцьк. Сюди належав би також Володимир Волинський і Ковель. Чому? Тому, що завданням Малопольщі було би становити оборону проти Росії (в тому випадкду проти України). Крім того, як кажуть автори: тут земля дуже добра, найліпша в Польщі, яка буде притягати кольоністів.

Проєктована інша провінція, що може нас інтересувати, це Любельщина, яка складалась би з частини Холмщини, а крім того з Полісся. Проєктодавці пишуть: „Вміру осушування поліських болот і побільшення (внаслідок усушення — авт.) кольонізаційних теренів ця провінція буде щораз сильнішою щодо польськости. З боку неосвічених Поліщуків не грозить нам (себто Полякам — авт.) ніяка небезпека".

Коли на галицькому Поділлю польонізація вже поробила деякі знищення, то наші гірські мешканці — Гуцули й Бойки ще доволі добре держаться. Одначе від часу, відколи уряд не пускає своїх горожан поза границю, звернувся туристичний рух усяких Варшавяків на наші гори. Від тої пори вже маємо поважну небезпеку. Але що придумує проєкт перебудови держави? Треба зробити провінцію „Підгаля", якої столицею мав би бути Краків. До цеї провінції належали би міста: Краків, Кєльце, Перемишль, Станиславів і Катовиці. Характер провінції був би гірничо-господарський.

Чомуж то така злука? — Про це кажуть проєктодавці так: „На сході підгалянської провінції ми мали би Лемків і Гуцулів, виразно відрубних від Русинів, а зближених до наших Ґуралів і переважно прихильно до нас настроєних". Але вже найсмішніший той страшак, який має переконати, кого слід, що тільки так, а не інакше треба перебудувати Польщу. „Ми поповнили би похибку, не до дарування, коли би віддали Лемків і Гуцулів в обійми шовіністів українських, з якими ті племена не мають нічого спільного"...

Можна міркувати, що теперішній уряд вислухає тих „державницьких" порад хочби й своїх політичних противників. Ті „противники" вже давно закусили зуби на урядові мсця, що дня голосять, що теперішний уряд уступає, але це все надармо. Не зважаючи на лють своїх противників, які, щоб не вимовити імени „Пілсудський", пишуть, „міністер військових справ", уряд не має гадки змінятися, мовляв — опозиція така розсварена, що вона не встані зложити зпоміж себе уряду.

Попри всі намічені й переводжені реформи вже ввійшов у життя закон про зміну шкільництва. Тому, що тепер будуть діти переходити до ґімназії по скінченій семій клясі народної школи, і не до першої кляси, але до такої, як теперішня четверта кляса, то вже від вакацій скасовано першу клясу в ґімназіях, а це спричинило знесення 91 відділів на терені самої львівської кураторії, себто на українській території. Що це відбивається найгірше на наших українських державних ґімназіях, про це нема що й говорити.

Х.

ШТУЧНИЙ МУЖ.

(Народня казка).

(10)

Стефан взяв ляльки і приказав занести на стрих, бо не було виключене, що за рік вони знов будуть потрібні. Обох синів охрестили. Один дістав імя Петро, другий Василь. Обох батько дав на село мамкам. Гальшка все гадала, що їй вродилися три сини. Щоби вона не питала, де подівся третий, Стефан порадив собі. Якась баба в його селі в тім часі, коли вродилися його сини, породила сина. Капелян, хрестивши його, вписав у книгу як Івана Качора Качоровського, сина Стефана і Гальшки Качорів Качоровських на Качорові, гербу Бляха. Батьки сего Іванка не запротестували проти такого впису з двох причин. Перша була та, що вони цілком не знали, що і як замковий капелян вписав у метрикальну книгу, і яку грамоту пан замку вписав у книги ґродського суду. Друга причина була та, що батьки Іванка були хлопами і невільниками пана замку. З ними і з їх дітьми пан мав право робити, що схоче. Стефан вписав у ґроді грамоту, в котрій стояло, що він всім тром синам, Петрови, Василеви й Іванови вже тепер записує по двіста морґів ґрунту. Стефан ще покликав до себе маму й тата Іванка і, даючи їм якусь грамоту, сказав:

— Коли тільки моя жінка зажадає, ви принесете, або пізніше, як підросте, приведете до неї вашого Іванка, і скажете, що то її син, Іван Качоровський. Скажете, що ви його мамка. За те той ваш син отсею грамотою дістає від мене двіста морґів поля. Щоби колись хто не заперечив того, у тій грамоті стоїть також, що той Івась є у вас, відколи вродився. Се поле ви можете уживати зараз, як опікуни Івася. Іванови поле дасте, як буде повнолітний і як ожениться. Він панщини робити не буде, бо в грамоті стоїть, що він шляхтич. Грамота дає волю також його жінці, з якоюб він не оженився. Очевидно, вільні будуть також його діти.

Мама і батько Івася благословили божевілля пані замку. Що їх син буде писатися Качоровським, хоч його батька кличуть Деркачем, Деркач ні Деркачиха тим не журилися. Зате вони стали богачами і знали, що їх син і їх внуки не будуть робити панщини.

По двох місяцях Гальшка знову шепнула мужеви таке, що Стефан знов з тяжкою саквою золота і з Каґукалом поїхав у світ, кажучи жінці, що майстер знов мусить підреперувати його. Майстер перероблював його сім місяців і Стефан аж по такім часі поїхав назад до себе, щоби на ліжку жінки знов покласти три ляльки. І сим разом на світ прийшли два близнюки, оба хлопці. І знов одну хлопську дитину вписано в метриках з назвищем пана замку. Знов одна хлопська дитина дістала двіста морґів поля і волю.

Таке повторялося що року дванацять років. На замку вродилися двацять чотири Качоровських. З хлопських дітей в метрики і в ґродські книги вписано дванацятеро під назвищем „Качоровський, гербу Бляха". Дванацять хлопських синів дістали по двіста морґів поля. Разом з паном, панею і справжніми їх синами в селі було вже трицять і вісім шляхтичів Качоровських, гербу Бляха.

Гальшка гадала, що вона має трицять і шість дітей, самих хлопців. Не було виключене, що та громада стане ще численнішою, бо мама ще була здорова. Їй пояснили, що штучна дитина, як вона від природної мами, підростаючи, дістає мясо і кров. Також Стефан став жінці показуватися й у білу днину без панциря. Пояснив їй, що його штучні деревляні кости обросли живим мясом і залізна шкіра злущилася так, як злущується шкіра гадини.

Гальшка доміркувалася, що їй пускають якогось блахмана, та мовчала, бо, полюбивши мужа, потерпала, що як стане нарікати, то він використає контракт, розведеться і покине її. Вже терпіла його такого, який він був.

Коли обоє померли, то аж сорок і два Качоровські, гербу Бляха, мали однакове право до відумерщини, бо всі вони були вписані як діти Гальшки і Стефана Качоровських. Вони всі ще за життя своїх батьків мали по двіста морґів. Тепер всі сорок і два поділилися порівно невеликою рештою маєтку. Очевидно, осіли навкруги замку, подальше від села. Ся їх оселя стала шляхоцькою, бо всі мали документи, що вони шляхтичі. Матірне село втратило пана, отже також стало вільне. Ріжниця між матірним селом і селом коло замку була тільки та, що на підзамчу жили шляхтичі, а в давнім селі ніхто не мав шляхоцтва. Замок лишився пустий і згодом розсипався. Замкова гора стала громадською власністю.

Качорівці сильно розмножувалися, бо силою дідицтва приходило на світ чимало близнюків. Не диво, що й ґрунта сильно ділилися і качорівська шляхта збідніла так, як збідніли люди в інших селах.

Так то в Качорові пояснюють собі, те, що Качорів став шляхоцьким селом.

Михайло Зощенко.

ПРО КОРИСТИ ГРАМОТНОСТИ.

А вжеж я, ґрішний чоловік, думав, що в нас неграмотних людей не лишилося. Я думав, що неграмотні вже давно зліквідовані.

Самособою, я не уявляв собі, що нарід по-французьки лепетати став і взагалі вищу аритметику пізнав. Я про таке не думав. Одначе, що торкається — читання, писання та підписати своє назвище — це мені здавалося навіть дуже просте й можливе.

Показалося, що воно не так.

Ось позвольте подивитися, яка історія на цьому фронті.

Минулого місяця в одній великій фабриці рішили гостріше взятися до неграмотних. Всеж це новий рік настав. А там скоро десяті роковини. А там знову новий рік.

А до школи ходять ліквідувазліквідовані. Негарно це. Некультурно. Треба взятися.

Ну й тому постановили забратися до неграмотних.

Голова культкомісії особисто провірив ріжні списки. Виказі про виплату грошей також розглянув. Зацікавився хто як і хто ніяк не підписується.

Ну й показалася ціла армія неграмотних. Більше як сто. А до школи ходить ліквідуватися ледви чи трицять. Себто інші викручуються.

Голова культкомісії зібрав своїх помічників і каже:

— Ось що, діти, треба рішучо взятися за діло. Хай завтра зберуться всі неграмотні в осьмій годині вечером. Оповістити це.

Помічники — молоді хлопці, запальчиві — відразу за діло взялися, стали між собою над програмою нараджуватися.

І ось, самособою, прийшов вечір. Бе восьма. Культкомісія в повнім боевім складі сходиться. Голова тут же, самособою, з портфелем. Сідають довкола стола. Та дивляться: нема неграмотних, не приходять.

Голова каже:

— Братіки, а деж, наприклад, ті неграмотні? Або, може бути ви забули оповістити?

— Ні, — кажуть — оповістили, будь ласка. В кожному цеху оповістку повісили.

Стали ждати. „Всетаки, — думають — неграмотний нарід — малосвідомий, любить спізноватися. Прийдеться підождати".

А тут девята бе. І нема нікого. Один якийсь дядько зайшов, та показалося, що й той грамотний. Через помилку прийшов.

Голова культкомісії каже:

— Братіки, таж неграмотні — неграмотні. Якжеже вони можуть прочитати ваші оповістки?

Тут хлопці заметушилися.

— А таки правда! — кажуть. — Вони не можуть читати.

Ну, самособою, на завтра другий спосіб придумали. Вислали спеціяльного чоловіка. Ходив той чоловік по всіх цехах і ревів на все горло про збори.

Ну, самособою, це вже інша справа. Устний спосіб показався підхожий. Всеж таки прийшло четверо людей, не рахуючи голови. До них і забралася культкомісія.

—o—

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 9 жовтня. Проситься всіх членів явитись, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих напоминається вирівнати свої вкладки, інакше будуть суспендовані. — М. Ю. Неник, секр.

ПОДЯКИ.

Я нижче підписаний складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги в сумі $50 з фонду допомогового, котрі мені стали у великій помочі у моїм каліцтві.

Кіндрат Бойчук,
член від. 252 У. Н. Союза,
Шикаґо, Ілл.

—o—

Я, нижче підписана, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за виплачення посмертного мої дітям по блажінній памяти Т. Родку, який був членом від. 29 У. Н. Союза.

Мелянія Родко.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СВІТОВА ВИСТАВА В ШИКАГО И КОНВЕНЦІЯ У. Н. СОЮЗА.

Наступний рік буде важний в історії української еміґрації в Америці з двох причин. Поперше, що в тім році відбудеться конвенція Українського Народнього Союза, найстаршої нашої орґанізації на тім континенті, а подруге, тому, що в тім році Українці возьмуть офіціяльну участь у Світовій Виставі в Шикаґо. Як дотепер справа представляється, то заноситься на масову участь та на вчасний павільон на виставовій площі в Шикаґо. Як бачимо це дві дуже важні події в нашому життю. Шкода лише, що обидві ці такі важні події не відбудуться в одній і тій самій місцевости, бо Світова Вистава відбудеться в Шикаґо, а Конвенція У. Н. Союза в Дітройті. Рішенням останньої Конвенції вибрано Дітройт, як місце конвенції в 1933 році, а знаємо, що конвенція, це найвище законодатне тіло У. Н. Союза, якого рішення може змінити хіба референдум членів.

Я думаю, що добре було би злучити ті дві події та відбути наступну конвенцію У. Н. Союза в Шикаґо, де в той час буде Світова Вистава! Я хочу бути якраз речником перенесення Конвенції з Дітройту до Шикаґа і як такому нехай буде мені вільно уарґументувати того роду перенесення.

Чому Конвенція У. Н. Союза в 1933 році повинна відбутися в Шикаґо? Хто і що промовляє за те? Хто і що може бути проти цього?

З відомостей зі старого краю виходить, що там ідуть горячкові приготування наших культурних і економічних установ до Світової Вистави в Шикаґо. Підшукується експонати, думається над урядженням прогульки на виставу. Це діється в нашій тіснішій батьківщині, а не виключене, що цею справою заінтересуються й на Закарпатській Україні та на зеленій Буковині, куди Українська-Виставова Корпорація в Шикаґо теж звернулася. Йде праця й в Америці. Орґанізуються Виставові Комітети по місцях, порушується справу в наших церквах, на вічах, товариських зборах, одним словом: справа вже рушена з місця. Навіть з далекої Арґентини голосяться наші люди готові служити справі Вистави.

Виглядає так, що від 1 червня 1933 року, то є від дня, коли зачнеться Світова Вистава. Шикаґо матиме честь гостити наших визначних людей з краю і з еміґрації, які приїдуть оглянути Виставу. Приїдуть певно робітники пера, кооператори, економісти, ріжного роду фахівці, може й селяни. Подорожні кошти будуть знижені. Тому було би дуже добре, щоби Шикаґо гостило і конвенційних делеґатів. Краєві екскурсанти матимуть змогу познайомитися з американськими чоловими людьми, делеґати матимуть змогу стрінутися з краєвими людьми, ну й оглянути Виставу. Буде з того подвійна користь. Відділ буде мати більше інтересуючихся нашою участю у Виставі. Ось що промовляє за те, щоби Союїова Конвенція в 1933 році відбулася в Шикаґо. А хто і що може бути проти цього? Я думаю, що Екзекутива У. Н. Союза, яка має виконувати постанови Конвенції, є вже екс-офіціо (з обовязку) проти цього й інакше від неї вимагати не можна. Але я думаю, що як членство заявиться через референдум за перенесення конвенції до Шикаґо, то й Екзекутива з тим погодиться. Екзекутиві ходить ще й про більші кошти, сполучені з таким перенесенням конвенції. Більшість делеґатів живе на Сході й до Шикаґо дальше ніж до Дітройт. Коли числити 300 делеґатів лише по 10 долярів в обидві сторони (з Дітройту до Шикаґо), то це вже робить $3,000. Звичайно та сума обнижиться тим, що шикаґовські делеґати остануться на місці, а їх більше ніж дітройтських.

Три тисячі, це вже поважна сума, але не треба забувати, що на шикаґовську Світову Виставу будуть знижені залізничі білети, так, що подорожні кошти конвенційних делеґатів до Шикаґо були би менші ніж до Діттройту. Союзова каса заробила би ще на тім. Проти перенесення Конвенції до Шикаґо буде певно ще протестувати Дітройт. Та я думаю, що і дітройтські Українці зрозуміють шикаґовських і позволять останнім гостити конвенційних делеґатів в 1933 році підчас Світової Вистави в Шикаґо, бо того вимагає український інтерес.

Я був би радий, щоби членство У. Н. Союза забрало голос у тій справі на сторінках нашого часопису, щоби ми скоро ту справу вирішили. Не хочу бути пророком, але вірю, що членство У. Н. Союза признасть шикаґовським Українцям добрі наміри, коли вони домагаються для загального добра перенести в 1933 р. Конвенцію У. Н. Союза з Дітройту до Шикаґа.

Степан Куропась,
член 221 від. У. Н. Союза
і секр. Виставової Корп.

—o—

SUPPORTS MR. SHUMEYKO'S STAND.

I wish to extend my heartiest congratulation to Mr. Stephen Shumeyko on the masterly way in which he replied to Mr. Thomas Flora's diatribe on the Ukrainian church. I am satisfied that I could not have done half so well myself, although I had the fullest intention of so doing. Instead, I decided to wait a while as I felt that such an attack on an established and respected institution as the present Ukrainian church could not escape a rebuttal, if not from the younger generation, at least from the older generation, and I certainly was not disappointed.

I do not wish to see any enmity spring up among Ukrainians and I therefore hope that Mr. Flora will take Mr. Shumeyko's reply in the manner in which it was intended, i. e., constructive criticism. If Mr. Flora is sincere in his desire to see that the Ukrainian race is not absorbed here in the United States, I am sure that he must agree that he has been going about this matter in the wrong way. After all, everyone is entitled to his own opinions and need not change them unless he can be convinced otherwise.

My opinion is that too much fuss is being raised about the younger generation, which shows an apathy toward its own nationality. If this younger generation does not take an interest in the language and customs of its parents of its own free will, nothing that anyone else does will cause it to do so. In other words, they are not worth bothering with, and people who are sincere in wishing to keep the Ukrainian race in the United States from losing its identity could best use their efforts along other lines, such as taking an interest in the doings of the younger generation which really cares for the people and customs of its origin. Fortunately, there are many of the younger generation who still respect their parents and are proud of their Ukrainian origin.

There is no reason of being ashamed of the Ukrainian language, which, as Mr. Shumeyko pointed out, is one of the most beautiful in the world. It is so musical that there is small wonder that the Ukrainian music itself is so hauntingly beautiful. I make this statement as in addition to speaking English and Ukrainian, I also studied German and French and have had considerable contact with people who spoke other languages, such as Italian, Hebrew, Spanish, Polish, Hungarian and others. I can thruthfully say, without prejudice, that none of them seemed half so clear or so easily spoken as the Ukrainian language.

Both parents and children are to blame if the children forget their mother tongue. If the children conversed in the Ukrainian with their folks at home and with older visitors to their homes, their would be no such forgetting. A little reading of Ukrainian literature (in any form) once a day or so, would also help in this direction, besides listening to sermons in church, speakers at various public functions, attending plays, concerts, etc., etc. This takes just a little effort (really no effort at all), and if anyone does not care to take this much effort, he is not worth bothering with, as I said before.

I could go into this subject at great length, but I had only intended this as a congratulatory letter on Mr. Shumeyko's defense of the present Ukrainian church in America. I have followed Mr. Shumeyko's "Short History of Ukraine" from the first chapter up to now which I find highly interesting and skillfully done; the only fault I could find with it being that there is such a long time between installments. I have awaited each succeeding installment with much impatience and am saving every one of them. I woud like to take this opportunity to wish Mr. Shumeyko every success in his future work.

Sincerely yours,
Theodore Procak,
331 Grier Ave., Elizabeth, N. J.

(As the above might be taken to mean that Mr. Shumeyko fails to write his articles in prompt succession, I consider it my duty to state in justice to Mr. Shumeyko that the publication of Mr. Shymeyko's articles is often delayed because of technical reasons, for which he is not responsible.—Ed.).

A CONTRIBUBION TO THE QUESTION OF THE VALUE OF AMERICAN SCHOOLS?

As the readers of the "Svoboda" discuss now such questions as intelligence and ignorance of born Americans and immigrants, the need of leadership, and such things, and as heated words have been passed from both sides may I ask the editor to reprint the following report of the New York Times, of October 3, of a sermon of the Rev. William Norman Guthrie, of St. Marks'-in-Bouwerie church, in New York?

"'The present,' said Dr. Guthrie, 'is a serious time. We have leaders with us, but I wonder whether we will follow them. However, the American people are so dumb that they would not follow a real leader. Even a goat has sense enough for that. We want leaders without brains. They hated Wilson because he had a head.'"

These words seem to be a direct reply to Mr. Boyko's contention that we, those who were born in America, follow in the footsteps of Lincoln, Washington, Franklin and Edison. Whose word shall we take: Rev. Guthrie's or Mr. Boyko's? Who knows America better?

Peter Kalyna.

—o—

WHY USE THE ENGLISH LANGUAGE?

I shall try to say a few words to those who are inclined to be rather censorious in regard to the editorials submitted by the younger Ukrainian generation to the Ukrainian press.

When we submit our articles in English to the "Svoboda," it is not to familiarize ourselves with the English tongue, since most of us young Ukrainians are high school graduates and many of us hold college degrees. But we do so in order to make the paper more interesting to the younger generation. Since the Ukrainian press has been so good as to give us the space wherein we are able to express ourselves, the "Svoboda" is eagerly awaited each day by thousands of young Ukrainian readers in every state of the Union.

Another reason why we submit articles written in English is to attract the attention of the youngsters — readers who are not as learned as we are in the language of Ukraine. I know of Ukrainian homes, mostly found in the rural communities of each and every state, where the youngsters cannot get to the Ukrainian schools because of the distance. Most of the schools are held in cities containing good sized parishes and none at all in the small towns and villages. The children are unable to avail themselves of such Ukrainian education as deemed necessary for all of us. I am not at all surprised when I meet people who are subject to the said conditions, unlearned in our native tongue. But the youngsters who do not attend their local Ukrainian school when the chance is given them, in fact almost begging to be taken, should be ashamed to admit they are not learned in Ukrainian. And it is sheer negligence on the part of the parents (who reside near a parish school) when their children are ignoramuses where Ukrainian religion, speech, ideas, habits, and the country itself is concerned. And in the end, children blame their fond parents for not forcing them to attend an Ukrainian school for 3 or 4 short terms.

When articles are printed by the press in the Ukrainian language they are not understood by these youngsters to whom our native tongue is a weird but enchanting mystery. But when printed in English everyone is able to read and understand same. For example, the article written by a Thomas Flora, Chicago, Ill., entitled "The Ukrainian Church." All the replies of outraged younger Ukrainians were read and cheered all over the North American continent, are being discussed by our doting elders even as yet.

Our voluntary critics say that the chief reason we write our articles in English is, because our Ukrainian education is limited. I am quite sure, that we, American born Ukrainians, can out-read, out-write, out-spell and out-tell a better history of Ukraine than our willing critics, who call Ukraine their birthplace.

Rosalie N. Hatala,
Keansburg, N. J.

October 1, 1932.

—o—

TRIBAL AND RELIGIOUS DIFFERENCES DECRIED AS OBSTACLES TO ORGANIZATION.

Dear Editor:

Since you gave me such great encouragment by publishing my last letter, I have decided to write another one, hoping to have this time as much success as the last.

Whenever I read in the "Svoboda" that somebody is trying to organize something, my best wishes go to the organizers. I know how difficult this is, and I wish them great success in their efforts. At the same time, I envy them because to take part in a organization means to fight obstacles, to have practical lessons in life, to have one's views broadened.

Of special incerest for me are Ukrainian organizations, for, although I am an American, I am of Ukrainian descent and everything that pertains to the welfare of the people of Ukrainian descent is dear to my heart.

As I wach the efforts to organize Ukrainians, it puzzles and even pains me to see and to hear the Ukrainians to call each other by different names rather than by calling themselves all just Ukrainians.

Why do the Ukrainians call each other "Lemko," "Boyko," etc.? Why don't they keep together like the German people, Jewish people, Italian people and others?

Do you think religion has much to do with the separation of many Ukrainians? For instance, one man who goes to the "pravoslavny" store does not want associate wich one who goes to catholic church. Why? This is not true of all our people, but it is not true of quite a few of Ukrainian organizations.

I would like if those who behave in this manner would try to tell me why they behave so. If they have nothing to say, don't they see that they have no reasonable cause for such actions?

I offered these questions to make these people think over their behavior. Maybe, this will make them change. I thank the "Svoboda" for letting me put these questions publicly to many people.

I am sincerely yours,
Mary Kusy,
47 Sussex St., Jersey City, N. J.

—o—

SUGGESTS A UTILIZATION OF FREE TIME FOR CULTURAL DEVELOPMENT.

I surely enjoyed greatly reading articles written by our young Ukrainians on different subjects.

I am about to touch on something a little different from those you have read recently in the Svoboda. To begin with, many of us who are out of work, feel blue and do not know what to do with themselves on account of depression. Well, that is natural. But, on the other hand, this depression teaches us a lesson, and that lesson is as follows: in order to get anywhere in this world and do great things, one has to be educated. I will therefore say a few words in favor of education in depression.

You who are idle these days and nights can surely fill vacancy by attending a Ukrainian school, either by day or by night. By a school I mean a group of people getting together and starting to learn something interesting. Those who had no schooling in Ukrainian, may begin to learn; those who have already an elementary course, may take an advanced course, — well, just as this is done with the English language by grown-ups who come from the other side.

If you are lucky enough to have a Ukrainian Home in your vicinity, why not, meet there once or twice a week, and practice in reading, writing, and speaking? If there is no public social center, you can have meetings in a private house, perhaps, by taking turns in the houses of the members.

I'm sure it will be just as interesting.

By this method you will promote your education in Ukrainian. Those in the advanced course would proceed to read the works of great Ukrainian writers, which is hardly ever done in these elementary Ukrainian schools which we attended. This would enrich our culture as we would be drawing culture from two sources instead of drawing it only from one.

If such attempts succeed, we might have, already in near future, let us hope, Ukrainian night schools.

Betty Levchyk.

Має спосіб.

Знаєте, я гадаю, що той песик, що ви його оставляєте тут у хаті, не відстрашить так дуже ніякого вломника.

— Хе, хе... Я маю спосіб — при дірці від ключа причепив я побільшаюче скло.

МУЖИК І ПАН

Іде мужик через село, здоровий хлописько,
Чує — за ним хтось горлає, — то якись панисько.
Мужик далі крок за кроком помало ступає,
Аж тут чує: той панисько уже в матір лає.
Як прилетів уже близько, до мужика каже:
„Чи не слишиш, же цен волам?! Зараз ці покажен!"
Стиснув зуби панок міцно, аж заскреготали,
Очи стали як цибулі, пімсти дожидали.
Витяг панок ніж з кишені, почав ним звивати;
Мужик схопив пана в жменю, пан почав кричати.
Стиснув мужик пана в жменю, пан хвостом махає
Тай мужика паном кличе, більше вже не лає.
Просить панок мужика, мужик мов не чує,
Іще дужче пана тисне, свого не дарує.
А нарешті як потисне пана попід груди —
Панок просить, присягає, що більше не буде.
„Я не вірю, — мужик каже — щоб ти ся поправив;
Не одну ти душу людську зі світа позбавив;
Тепер мусиш заплатити за ті всі провини:
За невинні душі людські тепер твоя згине.
Це буде для вас наука, ви панки прокляті,
Не чіпайтесь мужиків ви — мужики завзяті.
Вони свого не дарують, за все відплатяться,
Таких панків, як ось ви, вони не бояться".

Катерина Сарабун.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN CLUBS REELECT COHOES MAN AT PARLEY

Mayor Foley Speaker At Convention Held In Watervliet.

Mayor Michael J. Foley, Miss Grace A. Reavy, executive deputy secretary of state and S. Earl McDermott, of this city, Democratic candidate for member of the Assembly were speakers at the closing session of the United Ukrainian-American Democratic clubs State convention in Watervliet yesterday.

The session was called to order by Theodore Maliglovka of this city, who was reelected vice president of the State body at the election yesterday. Michael Piznak of New York, well known in this city, was elected president. William Wagner, president of the Ukrainian-American Democratic club of New York was elected recording secretary.

The officers also spoke briefly during the afternoon. Other speakers included Mayor James F. Donlon of Watervliet, Miss Anna M. Toohey, chairman of the Women's Democratic city committee in Watervliet, William B. Riley of the Watervliet-Democratic city committee and Daniel E. Mahar of Watervliet.

Mayor Foley was warm in his praise of the Ukrainian citizens of this city with whom he has come in contact, both in an official and private capacity. He also congratulated the gathering, most of which was foreign born, for having the courage of conventions to enroll as Democrats and support the principles of the party. Mayor Foley also took this occasion to refute the report that the Democratic candidate for the Presidency was physically incapable of performing the duties which would fall upon his shoulders, should he be elected.

Mr. McDermott declared that he would like to witness some Ukrainian folk dances. His wish was fulfilled because such an exhibition was planned by the Troy-Ukrainian-American Democratic club, in conjunction with that from Cohoes. These exhibitions which included the Cossack, Kolomeyka and other dances was received with applause by the delegates and guests assembled.

At the close of the final session a reception was given the delegates and friends by the Watervliet Ukrainians.

No site has been definitely set for the next convention of the state organization which is to take place in 1934 but a movement is on foot to have the next convention held in New York.

Preceding the final session the executive committee and the state board of directors had its initial meeting in the Watervliet auditorum. Business of a routine nature was transacted.

Directors elected were: Cohoes, Stephen Palka; Troy, Paul Katchmoor; Syracuse, Tuba Kit; Watervliet, Basil Madarash and Mrs. John Urban; New York, Eugene Tashecki; Bronx, Peter Maynoka; Stapleton, Julius Lewkiw; Brooklyn, Stephen Zablotsky and Seaman Demydchyk, L. L. O.; Albany, Stephen Bendic; Hudson, John Bazar; Troy, Rev. John Hundiak and Mrs. Julia Pashewick; Syracuse, Anastasia Kostiw; New York, Julia Jarema.

(Cohoes American, Cohoes, N. Y., Monday Evening, Oct. 3, 1932).

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Дуже гарно і інтересно розвивається Українська Читальня і Випозичальна Бібліотека при Сурмі. Минувшого тижня збогатилася бібліотека кількома англійськими книжками, що пищуть про Українців. А це RUSSIA, by D. S. Mirsky. POLAND, by Robert Machray. MY LIFE, by Leon Trotzky і книжка ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ВІЙНИ НА ВСІХ ФРОНТАХ, 754 сторін з ілюстраціями, написана by W. C. King, Litt. D., а вступ до тої книжки написав маршалок Ferdinand Foch. На стороні 569 пише про Українців таке: **Ukrainians Defend Themselfs Against Six Foes on Four Sides:** Poles, French, Cossacks (Denikine), Bolsheviki, Roumanians, and Germans, United to Harass Them. Дальше пише: Ukrainian Peasant Army, 180.000. Enemies of Ukraine: Bolshevik Forces 100,000, Denekine 180,000, Polish Forces 50,000, Franco-Greek Army 50,000, German and Turkish Forces" і т. д. Читаючи ту Історію Війни, що пишуть чужинці про Українців, а слухаючи дискусію в парку при семій улици, що говорять кацапчуки або їх побратими, на ту саму армію, „що то Українці нічого не варта, ніколи не мали держави і не будуть мати", варта таким під ніс ту книжку пхнути, щоб вони самі переконалися, що жаден на світі нарід не має більше перепон, або більше ворогів, як Українці; а крім того ще є болячки, котрі найгірше разять здорове українське тіло.

Що тижня Випозичальна Бібліотека Сурми збогачується ріжними книжками, що пишуть про Україну. Фонд на ті книжки збирається від членів, котрі вписуються спеціяльно для тої цілі. Бути членом Читальні й Випозичальної Бібліотеки коштує на рік 2 доляри, або 25 цнт. на місяць. За тих 25 цнт. можна користатися бібліотекою вартости 2 тисячі долярів, при добрім світлі, в огрітій і чистій кімнаті.

Крім цього українські часописи і журнали зі всіх частей світа. Музика й шахи все для розпорядимости. За 25 цнт. в місяць стільки вигоди, як в Американськім Републиканськім Клюбі на 42 улиці, де платиться 3 доляри місячно, а вступ 50.00 дол.

На початок вписалося одинацять членів. Дальше принимається як місцевих так і позамісцевих. Кождому повинно бути честю належати до вище згаданої читальні, котра отворена від 9 рано до 10 ввечір. Щоб в тій читальні дійсно знаходилася кожда книжка, що пише про Україну, і щоб були фонди наймити людей, щоб на кожду книжку можна написати фахову рецензію. Не лиш щоб видавництво знало нашу оцінку її книжки, але щоб і автор її знав, що ми думаємо про його книжку.

На Радої-програмі Сурми на слідуючу неділю, 9-го, буде грати Селянська Орхестра Йосифа Пізьо: скрипка, цимбали, решето (бо на таку орхестру є найбільший попит). На 16-го буде грати діточа орхестра з Пасейку, ученики Мирона Тимкевича.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українські бизнеси зростають.

Тяжкі часи не відстрашують наших підприємчивих громадян від того, щоби не братися до бизнесів. З початком жовтня отворено новий український склеп з радіями, фонографами і механічною обслугою під назвою "Guarantee Radio Service".

Власниками того бизнесу є наші громадяни: Петро Задорецький і Юрій Бундзак.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

До музичних шкіл!

Федерація музичних шкіл для незаможного населення в Ню Йорку запросила нашого відомого артиста-скрипака, п. Романа Придаткевича, на посаду завідуючого скрипковим і орхестральним відділом при музичній школі University Settlement. Тому, що це є добродійно-культурна інституція, не обчислена на заробок, є тепер добра нагода для наших дітей користати з науки музики в найдогідніших умовах і під проводом Українця, знаменитого артиста й професора. Через таку інституцію можуть наші талани краще й лекше вибитися на тяжкій артистичній дорозі.

Ця організація призначила дві стипендії, себто буде оплачувати науку за 2 учнів п. Придаткевича, а одному або двом учням згодилася обнизити оплату до половини.

У вівторок, дня 11 жовтня, University Settlement відкриває новий рік виставовою, та звідомленням про свою суспільну працю.

В днях 12 (середа) і 13 (четвер) жовтня відбудуться вписи учнів до музичної школи, якої адреса така: University Settlement, 184 Eldridge St. (східно-долішна часть міста), New York City,

Українська музикальна молодь повинна користати з цеї доброї нагоди набуття музичного знання.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Помер **Ісидор Титла,** член 215 відділу У. Н. Союза, що мешкав в Іст Лайм, Конн. Покійний походив з Підгайців, Західня Україна. Прожив 52 років.

Був примірним громадянином, добрим членом У. Н. Союза й добрим мужем та батьком своїх дітей.

Оставив жінку Евгенію вдовою, а сина й донечку сиротами.

В. Й. П.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".